

Nghiên cứu kiến thức, thái độ về sự cố y khoa của điều dưỡng và hộ sinh tại Bệnh viện Trường Đại học Y - Dược Huế năm 2019

Trần Doãn Hiếu¹, Trần Đình Bình^{2*}, Nguyễn Hoàng Lan², Nguyễn Việt Tú¹,
Hoàng Lê Bích Ngọc¹, Đặng Thị Phương¹, Trần Tuấn Khôi¹, Nguyễn Trường Sơn²

(1) Bệnh viện Trường Đại học Y - Dược Huế

(2) Trường Đại học Y - Dược, Đại học Huế

Tóm tắt

Mục tiêu: Đánh giá kiến thức, thái độ về một số sự cố y khoa của điều dưỡng, hộ sinh tại các khoa lâm sàng thuộc Bệnh viện Trường Đại học Y - Dược Huế năm 2019 và tìm hiểu một số yếu tố liên quan. **Đối tượng và phương pháp nghiên cứu:** Nghiên cứu mô tả cắt ngang trên 149 điều dưỡng và hộ sinh tại các khoa lâm sàng Bệnh viện Trường Đại học Y - Dược Huế năm 2019. **Kết quả:** Nghiên cứu cho thấy tỷ lệ kiến thức, thái độ tốt lần lượt là: 79,2%; 78,5%. Có mối liên quan có ý nghĩa thống kê giữa kiến thức về sự cố y khoa và trình độ học vấn, tham gia các khóa đào tạo về sự cố y khoa, tần suất kiểm tra, giám sát của nhân viên giám sát ($p < 0,05$); giữa thái độ về sự cố y khoa và thu nhập từ bệnh viện, tham gia các khóa đào tạo về sự cố y khoa, trao đổi với đồng nghiệp về sự cố y khoa ($p < 0,05$). **Kết luận:** Cần thường xuyên tập huấn, nâng cao nhận thức, thái độ về tầm quan trọng của sự cố y khoa, khuyến khích các khoa/phòng tổ chức các hoạt động trao đổi kinh nghiệm phòng ngừa sự cố y khoa.

Từ khóa: kiến thức, thái độ, sự cố y khoa, Bệnh viện Đại học Y - Dược Huế.

Abstract

Knowledge, attitude of nurses and midwives regarding adverse event at clinical Departments at Hue University of Medicine and Pharmacy Hospital in 2019

Tran Doan Hieu¹, Tran Dinh Binh^{2*}, Nguyen Hoang Lan², Nguyen Viet Tu¹,
Hoang Le Bích Ngọc¹, Dang Thi Phuong¹, Tran Tuan Khoi¹, Nguyen Truong Son²

(1) Hue University of Medicine and Pharmacy Hospital

(2) Hue University of Medicine and Pharmacy

Objectives: To assess knowledge, attitudes of nurses and midwives regarding adverse event at the clinical departments at Hue University of Medicine and Pharmacy Hospital in 2019 and explore some related factors. **Subjects and methods:** Cross-sectional descriptive study on 149 nurses and midwives at clinical department at Hue University of Medicine and Pharmacy Hospital in 2019. **Results:** The percentage of good knowledge, good attitude are respectively: 79.2%; 78.5%. There are significant association between nurses' and midwives' knowledge of adverse event and educational attainment, attendance in adverse event training, the frequency of monitoring and supervision by supervisory staff ($p < 0.05$); between their attitudes toward adverse event and income from hospitals, attendance in adverse event training, discussion with colleagues about adverse event ($p < 0.05$). **Conclusion:** regular training, raise awareness and attitude of adverse event, encouraging to organize activities between department to exchange experiences on prevention of adverse event.

Key words: knowledge, attitudes, adverse event, Hue University of Medicine and Pharmacy Hospital.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Sự cố y khoa (SCYK) là các tình huống không mong muốn xảy ra trong quá trình chẩn đoán, chăm sóc và điều trị do các yếu tố khách quan, chủ quan mà không phải do diễn biến bệnh lý hoặc cơ địa người bệnh, tác động sức khỏe, tính mạng của người bệnh [3]. Các chuyên gia y tế ở Mỹ ước tính hằng năm ở Mỹ có ít nhất 44.000 đến 98.000 trường hợp tử vong và 1 triệu

thương tổn liên quan đến sai sót y khoa, cao hơn hẳn so với số tử vong do tai nạn giao thông (43.458), ung thư vú (42.297) [1]. Dựa trên các báo cáo thống kê của các nước, Tổ chức Y tế Thế giới đã tổng kết, trong 10 người bệnh nhập viện thì có một bệnh nhân gặp phải sự cố y khoa và trong 300 sự cố có một sự cố đặc biệt nghiêm trọng dẫn đến tử vong [1].

Hầu hết nhân viên y tế đều đã từng có kinh nghiệm

ít nhất một sự cố y khoa, trong đó 39% là sự cố y khoa nghiêm trọng, 72% là sai sót nhỏ và 61% là những tình huống có nguy cơ gây ra sự cố y khoa [8]. Nguồn gốc dẫn đến những sự cố y khoa bao gồm nhận thức, thái độ và đặc điểm chuyên môn của cán bộ y tế, những vấn đề liên quan đến dây chuyền khám chữa bệnh của bệnh viện [1], [5]. Ở nước ta, một số sự cố y khoa xảy ra trong thời gian gần đây đã thu hút sự chú ý của toàn xã hội đối với ngành y tế, đã làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến uy tín của bệnh viện và giảm đi niềm tin của người dân đối với cán bộ y tế. Chính vậy mà việc kiểm soát và hạn chế những sự cố y khoa được xem là quan trọng trong cải thiện môi trường chuyên môn và nâng cao chất lượng chăm sóc, điều trị. Hiện nay, vẫn chưa có nhiều nghiên cứu về sự cố y khoa. Để có thể cung cấp thêm bằng chứng cũng như đưa ra những giải pháp thiết thực nhằm cải thiện kiến thức, thái độ của cán bộ y tế nhằm hạn chế xảy ra những sự cố y khoa trong quá trình cung cấp dịch vụ khám chữa bệnh, chúng tôi tiến hành nghiên cứu đề tài: **“Nghiên cứu kiến thức, thái độ về sự cố y khoa của điều dưỡng và hộ sinh tại các khoa lâm sàng thuộc Bệnh viện Trường Đại học Y - Dược Huế năm 2019”** nhằm mục tiêu đánh giá kiến thức, thái độ về sự cố y khoa và một số yếu tố liên quan của điều dưỡng và hộ sinh tại Bệnh viện Trường Đại học Y - Dược Huế năm 2019.

2. ĐỐI TƯỢNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

2.1. Đối tượng nghiên cứu

Điều dưỡng, hộ sinh tại Bệnh viện Trường Đại học Y - Dược Huế được lựa chọn là tất cả điều dưỡng (ĐD) và hộ sinh (HS) tại các khoa lâm sàng đã có chứng chỉ hành nghề, trực tiếp cung cấp dịch vụ chăm sóc sức khỏe cho người bệnh và đồng ý tham gia vào nghiên cứu. Loại trừ những nhân viên đang đi học dài hạn, nghỉ thai sản trong thời gian nghiên cứu, nhân viên làm công tác hành chính và điều dưỡng trưởng của các khoa.

2.2. Thời gian và địa điểm nghiên cứu: Quá trình thu thập thông tin được tiến hành từ tháng 05/2019 đến tháng 12/2019 tại Bệnh viện Trường Đại học Y - Dược Huế.

2.3. Phương pháp nghiên cứu

2.3.1. Thiết kế nghiên cứu: Nghiên cứu mô tả cắt ngang

2.3.2. Cỡ mẫu: Cỡ mẫu toàn bộ: Tất cả ĐD, HS các khoa lâm sàng phù hợp tiêu chuẩn nghiên cứu là 149 người.

2.4. Phương pháp thu thập số liệu

2.4.1. Công cụ thu thập số liệu

Chúng tôi tiến hành thu thập thông tin qua bảng câu hỏi trên các phiếu điều tra tự điền được thiết kế theo yêu cầu của đề tài nghiên cứu. Bộ công cụ được

chia làm 3 phần:

- Phần 1: Thông tin cá nhân của đối tượng nghiên cứu (ĐTNC)

- Phần 2: Kiến thức của ĐTNC về SCYK

- Phần 3: Thái độ của ĐTNC về SCYK

Căn cứ phát triển bộ câu hỏi nghiên cứu dựa vào thông tư số 43/2018/ TT-BYT ban hành ngày 26/12/2018 của Bộ trưởng Bộ Y tế về **“Hướng dẫn phòng ngừa sự cố y khoa trong các cơ sở khám bệnh, chữa bệnh”** [3]; các tài liệu và nội dung từ các nghiên cứu tương tự trong và ngoài nước và ý kiến chuyên gia [2], [10].

2.4.2. Thử nghiệm bộ công cụ

Sử dụng bộ câu hỏi để phỏng vấn 30 cán bộ y tế hiện đang học điều dưỡng, hộ sinh liên thông tại Trường đại học Y Dược Huế để kiểm tra sự dễ hiểu và phù hợp của các câu hỏi với đối tượng nghiên cứu. Độ tin cậy bộ câu hỏi được kiểm định bằng hệ số Cronbach's alpha. Hệ số Cronbach's alpha về kiến thức = 0,71; về thái độ = 0,884

2.4.3. Kỹ thuật thu thập số liệu

- Điều tra viên (ĐTV): nhân viên khoa Kiểm soát nhiễm khuẩn, Phòng Kế hoạch tổng hợp, phòng Điều dưỡng và Điều dưỡng trưởng các khoa lâm sàng Bệnh viện Trường Đại học Y - Dược Huế.

- Tiến hành thu thập thông tin: Sau khi xin phép và trình bày ngắn gọn về mục đích cuộc điều tra, ĐTV phát phiếu khảo sát và giải thích các từ ngữ. Các ĐTNC hoàn chỉnh phiếu khảo sát, ĐTV rà soát lại phiếu khảo sát, nếu phát hiện có thiếu sót, thì bổ sung.

- ĐTV ghi chép đầy đủ thông tin vào phiếu, nghiên cứu viên kiểm tra, xác nhận, đối chiếu và so sánh các thông tin, đồng thời trao đổi thêm các vấn đề phát sinh trong quá trình thu thập.

2.5. Nội dung và các biến số nghiên cứu

2.5.1. Đặc điểm đối tượng nghiên cứu

Giới tính; Tuổi; Chức danh nghề nghiệp; thu nhập hàng tháng từ bệnh viện; Trình độ chuyên môn...

2.5.2. Kiến thức, thái độ về sự cố y khoa của nhân viên y tế

2.5.2.1. Kiến thức

Phần khảo sát kiến thức gồm 10 câu hỏi với các câu trả lời đúng/sai. Kết quả kiến thức được đánh giá bằng cách cho điểm. Đối với mục kiến thức chung được đánh giá bằng cách tính tổng điểm của các câu từ B1 đến B10 trong các mục với điểm cao nhất là 10 điểm và thấp nhất là 0. Kiến thức được chia làm hai mức độ căn cứ trên điểm cắt Tứ phân vị: Tốt: tổng số điểm $\geq 7,5$ điểm; Chưa tốt: tổng số điểm $< 7,5$ điểm

2.5.2.2. Thái độ

Phần khảo sát thái độ gồm 10 câu hỏi được xây dựng dựa trên việc tham khảo các nghiên cứu trên thế giới về SCYK và sai sót y khoa, mỗi nội dung được

chấm điểm theo thang điểm Likert. Tổng cộng trong thang điểm thái độ sẽ dao động từ 5 đến 50. Tốt: tổng số điểm ≥ 40 điểm; Chưa tốt: tổng số điểm < 40 điểm.

2.6. Xử lý và phân tích số liệu

Số liệu được nhập bằng phần mềm Epidata 3.1 và xử lý trên phần mềm SPSS 20.0. Tính tần số và tỷ lệ phần trăm câu trả lời, kiểm định một số yếu tố liên quan bằng cách sử dụng test χ^2 và p với mức α có ý nghĩa là $< 0,05$.

3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

3.1. Đặc điểm của đối tượng nghiên cứu

Bảng 1. Đặc điểm chung của các ĐTNC (n=149)

	Đặc điểm	Tần số (n=149)	Tỷ lệ (%)
Tuổi	Dưới 30 tuổi	62	41,6
	Từ 30 đến 39 tuổi	81	54,4
	Từ 40 tuổi trở lên	6	4,0
TB: 30,5 (SD: 4,5), min: 23; max: 43			
Giới	Nam	10	6,7
	Nữ	139	93,3
Trình độ chuyên môn	Trung cấp	12	8,1
	Cao đẳng	103	69,1
	Đại học	34	22,8
Thu nhập trung bình hàng tháng từ bệnh viện	Dưới 7 triệu	46	30,9
	Từ 7 triệu đến dưới 9 triệu	79	53,0
	Từ 9 triệu trở lên	24	16,1
Thu nhập khác ngoài lương	Có	23	15,4
	Không	126	84,6
Chức danh nghề nghiệp	Điều dưỡng	110	73,8
	Hộ sinh	39	26,2
Thời gian công tác trong ngành Y	Dưới 5 năm	40	26,8
	Từ 5 năm đến dưới 10 năm	50	33,6
	Trên 10 năm	59	39,6
Thời gian làm việc tại bệnh viện	Dưới 5 năm	41	27,5
	Từ 5 năm đến dưới 10 năm	55	36,9
	Trên 10 năm	53	35,6
Vị trí công tác hiện tại	Hợp đồng xác định thời hạn	52	34,9
	HĐ không xác định thời hạn	97	65,1
Khoa phòng hiện đang công tác	Nhóm Nội khoa	21	14,1
	Nhóm Ngoại khoa	35	23,5
	Nhóm Sản-Nhi	46	30,9
	Nhóm chuyên khoa khác	47	31,5
Thời gian làm việc trong tuần	≤ 40 giờ	17	11,4
	> 40 giờ	132	88,6

2.7. Vấn đề y đức

Nghiên cứu đã nhận được sự đồng ý của hội đồng y đức và sự đồng ý của cơ quan thực hiện điều tra.

Trước khi tiến hành nghiên cứu, điều tra viên đã giải thích rõ cho ĐTNC biết mục đích, ý nghĩa, cũng như sự quan trọng của cuộc điều tra. Đồng thời đảm bảo mọi thông tin cá nhân cũng như phiếu điều tra sẽ được đảm bảo bí mật.

Trong 149 đối tượng tham gia nghiên cứu, chủ yếu là nữ có 139 người chiếm tỷ lệ 93,3%. Độ tuổi cao nhất của các ĐTNC là 43 tuổi và thấp nhất là 23 tuổi. Nhóm tuổi dưới 30 tuổi chiếm tỉ lệ 41,6%. Độ tuổi trung bình của đối tượng nghiên cứu là 30,5 (SD = 4,5) tuổi. ĐTNC có trình độ học vấn chủ yếu là cao đẳng chiếm 69,1% chiếm đa số, tiếp theo là trình độ đại học, có 22,8%. Nhóm ĐTNC có thu nhập trung bình hàng tháng từ 7 đến dưới 9 triệu là phổ biến chiếm tỷ lệ 53%. Có 15,4% ĐTNC có thu nhập thêm ngoài lương.

Phần lớn ĐTNC là điều dưỡng, chiếm tỷ lệ 73,8%. ĐTNC có thâm niên công tác trong ngành y trên 5 năm chiếm phần lớn, 60,4%. Đa số ĐTNC hiện tại là hợp đồng không xác định thời hạn, chiếm tỷ lệ 65,1%. Trong nhóm Khoa các ĐTNC đang công tác, nhóm Nội khoa có tỷ lệ ĐTNC thấp nhất chiếm 14,1% và nhóm các chuyên khoa khác chiếm tỷ lệ cao nhất, chiếm tỷ lệ 31,5%, nhóm Sản-Nhi chiếm tỷ lệ 30,9%. Hầu hết các ĐTNC đều có thời gian làm việc trong tuần > 40 giờ và chiếm tỷ lệ 88,6%.

Bảng 1. Tiếp cận SCYK của các ĐTNC (n = 149)

Tiếp cận SCYK		n	%
Đã từng tham gia các khóa đào tạo về phòng ngừa SCYK	Có	126	84,6
	Không	23	15,4
Môi trường làm việc đảm bảo an toàn cho người bệnh	Có	122	81,9
	Không	27	18,1
Được lãnh đạo khoa nhắc nhở về việc phòng ngừa SCYK	Thường xuyên	69	46,3
	Thỉnh thoảng	69	46,3
	Không bao giờ	11	7,4
Nhân viên giám sát có giám sát/kiểm tra	Thường xuyên	57	38,3
	Thỉnh thoảng	92	61,7
Trao đổi phản hồi thông tin về SCYK với đồng nghiệp	Có	136	91,3
	Không	13	8,7
Khoa phòng đang công tác đã gặp phải sự cố y khoa	Có	93	62,4
	Không	46	37,6

Hầu hết các ĐTNC đều đã từng tham gia các khóa đào tạo về phòng ngừa các SCYK, chiếm tỷ lệ 84,6%. Đa số ĐTNC cho rằng môi trường bệnh viện đủ đảm bảo an toàn cho người bệnh (81,9%). Hầu hết ĐTNC cho biết được lãnh đạo khoa nhắc nhở về việc phòng ngừa SCYK, chiếm tỷ lệ 92,6%. Một số ít CBYT chiếm tỷ lệ 7,4% báo cáo không bao giờ được nhắc nhở về

SCYK. Phần lớn ĐTNC cho biết nhân viên giám sát thỉnh thoảng có đi giám sát, kiểm tra trong quá trình họ thao tác, chiếm tỷ lệ 61,7%. Có 91,3% ĐTNC cho biết họ có trao đổi và phản hồi các thông tin về SCYK với các đồng nghiệp của họ. Đa số các ĐTNC cho biết khoa phòng nơi họ công tác từng gặp sự cố y khoa (62%).

3.2. Mô tả kiến thức, thái độ của đối tượng nghiên cứu về sự cố y khoa

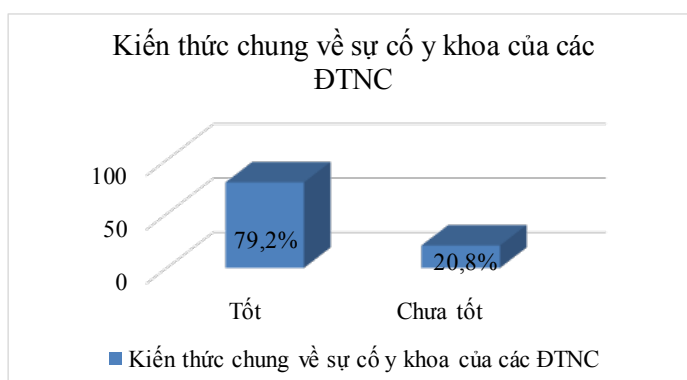
3.2.1. Kiến thức về sự cố y khoa của đối tượng nghiên cứu

Bảng 2. Kiến thức về SCYK của ĐTNC (n = 149)

Kiến thức	Đúng		Chưa đúng	
	n	%	n	%
Định nghĩa SCYK	86	57,7	63	42,3
Định nghĩa tình huống có nguy cơ gây ra SCYK	91	61,1	58	38,9
Mục đích của việc phòng ngừa SCYK trên cơ sở nhận diện, báo cáo, phân tích, tìm nguyên nhân, đưa ra các khuyến cáo phòng ngừa, tránh tái diễn SCYK	108	72,5	41	27,5
Việc phòng ngừa SCYK được động viên, khuyến khích	141	94,6	8	5,4

Quản lý hồ sơ phòng ngừa SCYK	128	85,9	21	14,1
Trách nhiệm phòng ngừa SCYK	107	71,8	42	28,2
Báo cáo SCYK	79	53,0	70	47,0
Phân loại SCYK	100	67,1	49	32,9
Trách nhiệm NVYT trong phòng ngừa SCYK	144	96,6	5	3,4
Xử lý của NVYT khi xảy ra SCYK	141	94,6	8	5,4

Những nội dung được nhiều nhân viên y tế trả lời đúng nhất là “Trách nhiệm NVYT trong phòng ngừa SCYK, chiếm 96,6%, tiếp theo là “Việc phòng ngừa SCYK được động viên, khuyến khích” và “Xử lý của NVYT khi xảy ra SCYK” đều chiếm tỷ lệ là 94,6%. Những nội dung ít được NVYT trả lời đúng nhất là “báo cáo sự cố y khoa” chiếm tỷ lệ 53%, tiếp theo là “định nghĩa SCYK”, chiếm tỷ lệ 57,7%.

Biểu đồ 1. Kiến thức chung về sự cố y khoa của các ĐTNC

Phần lớn ĐTNC có kiến thức tốt về SCYK chiếm tỷ lệ 79,2%

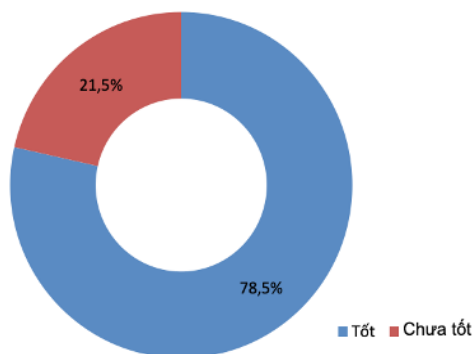
3.2.2. Thái độ về sự cố y khoa của đối tượng nghiên cứu

Bảng 3. Kiến thức về SCYK của ĐTNC

Nội dung	Không đồng ý		Không biết		Đồng ý	
	n	%	n	%	n	%
Tất cả các bước trong chăm sóc sức khỏe đều có khả năng xảy ra sự cố y khoa	6	4,0	4	2,7	139	93,3
Hầu hết các SCYK đều có thể phòng tránh được	7	4,7	13	8,7	129	86,6
Sự cố y khoa làm ảnh hưởng nghiêm trọng đến uy tín của Bệnh viện cũng như niềm tin của người dân với CBYT	7	4,7	11	7,4	131	87,9
CBYT phải nhận thức được những nguy cơ lâm sàng có thể gây ra sự cố y khoa trong chăm sóc người bệnh là điều quan trọng nhất	3	2,0	9	6,0	137	91,9
Tuân thủ các quy trình kỹ thuật là cần thiết để làm giảm sự cố y khoa trong chăm sóc người bệnh	5	3,4	8	5,4	136	91,2
Đào tạo thường xuyên về kiến thức và kỹ năng cho cán bộ y tế là việc làm cần thiết để giảm sự cố y khoa	7	4,7	9	6,0	133	89,3
Nâng cao trách nhiệm của CBYT trong chăm sóc người bệnh là cần thiết để làm giảm sự cố y khoa	7	4,7	7	4,7	135	90,6
Môi trường làm việc có ảnh hưởng quan trọng gây nên các sự cố y khoa	8	5,4	14	9,4	127	85,5

Nội dung	Không đồng ý		Không biết		Đồng ý	
	n	%	n	%	n	%
Đánh giá định kỳ kỹ năng chuyên môn của CBYT là cần thiết để giảm sự cố y khoa	8	5,4	8	5,4	133	89,3
Cần khuyến khích các cán bộ y tế báo cáo sự cố y khoa khi xảy ra	3	2,0	7	4,7	139	93,3

Những nội dung được nhiều nhân viên y tế đồng ý nhất là “Tất cả các bước trong chăm sóc sức khỏe đều có khả năng xảy ra sự cố y khoa” và “Cần khuyến khích các CBYT báo cáo sự cố y khoa khi xảy ra” đều chiếm tỷ lệ 93,3%, tiếp theo là “CBYT phải nhận thức những nguy cơ lâm sàng có thể gây ra sự cố y khoa trong chăm sóc người bệnh là điều quan trọng nhất” chiếm tỷ lệ 91,9%. Những nội dung mà nhân viên y tế có thái độ không đồng ý nhiều nhất là “Môi trường làm việc có ảnh hưởng quan trọng gây nên các sự cố y khoa” và “Đánh giá định kỳ kỹ năng chuyên môn của CBYT là cần thiết để giảm sự cố y khoa” đều chiếm tỷ lệ 5,4%.

Biểu đồ 2. Thái độ chung về SCYK của các ĐTNC

Hầu hết các ĐTNC có thái độ tốt về SCYK và chiếm tỷ lệ 78,5%

3.3. Một số yếu tố liên quan đến kiến thức, thái độ về sự cố y khoa

Bảng 4. Mối liên quan giữa kiến thức về SCYK và các đặc điểm chung ĐTNC

Đặc điểm	Kiến thức	Tốt		Chưa tốt		p
		n	%	n	%	
Trình độ học vấn	Trung cấp	6	50,0	6	50,0	0,010
	Cao Đẳng	81	78,6	22	21,4	
	Đại học	31	91,2	3	8,8	
Từng được tham gia các khóa đào tạo về SCYK	Có	110	87,3	16	12,7	<0,001
	Không	8	34,8	15	65,2	
Nhân viên giám sát kiểm tra, giám sát	Thường xuyên	51	89,5	6	10,5	0,015
	Thỉnh thoảng	67	72,8	25	27,2	
	Không	47	83,9	9	16,1	

Trình độ học vấn của CBYT có liên quan có ý nghĩa thống kê đến kiến thức về SCYK ($p < 0,05$). Những nhân viên có trình độ học vấn càng cao, tỷ lệ có kiến thức tốt về SCYK càng nhiều. ĐTNC từng được tham gia các khóa đào tạo về SCYK, thường xuyên được nhân viên giám sát kiểm tra có liên quan có ý nghĩa thống kê đến kiến thức về SCYK ($p < 0,05$). Những ĐTNC đã từng được tham gia các khóa đào tạo về SCYK có tỷ lệ kiến thức tốt cao hơn những người chưa từng tham gia các khóa đào tạo về SCYK. Những ĐTNC thường xuyên được nhân viên giám sát kiểm tra, tỷ lệ kiến thức tốt càng nhiều. Không tìm thấy mối liên quan có ý nghĩa thống kê giữa các yếu tố môi trường làm việc, lãnh đạo khoa nhắc nhở về phòng ngừa SCYK, trao đổi, phản hồi với đồng nghiệp về SCYK, khoa công tác từng gặp SCYK đến kiến thức về SCYK ($p > 0,05$).

Bảng 5. Mối liên quan giữa thái độ về SCYK và các đặc điểm chung ĐTNC

Đặc điểm	Thái độ	Tốt		Chưa tốt		p
		n	%	n	%	
Thu nhập từ bệnh viện	< 7 triệu	34	73,9	12	26,1	0,032
	7 - 8 triệu	68	86,1	11	13,9	
	≥ 9 triệu	15	62,5	9	37,5	
Từng được tham gia các khóa đào tạo về SCYK	Có	107	84,9	19	15,1	<0,001
	Không	10	43,5	13	56,5	
Trao đổi, phản hồi với đồng nghiệp về SCYK	Có	111	81,6	25	18,4	0,003
	Không	6	46,2	7	53,8	

Thu nhập từ bệnh viện của ĐTNC có liên quan có ý nghĩa thống kê đến thái độ về SCYK ($p < 0,05$). Những ĐTNC có thái độ tốt chiếm tỷ lệ cao nhất ở nhóm thu nhập từ bệnh viện từ 7-8 triệu, tiếp theo là nhóm có thu nhập < 7 triệu và thái độ kém nhất ở nhóm có thu nhập từ 9 triệu trở lên. Từng được tham gia các khóa đào tạo về SCYK và trao đổi, phản hồi với đồng nghiệp về SCYK có liên quan có ý nghĩa thống kê đến thái độ về SCYK ($p < 0,05$). Những ĐTNC đã từng được tham gia các khóa đào tạo về SCYK có tỷ lệ thái độ tốt cao hơn những người chưa từng tham gia các khóa đào tạo. Những ĐTNC từng trao đổi, phản hồi với đồng nghiệp về SCYK có tỷ lệ thái độ tốt cao hơn những người không trao đổi, phản hồi với đồng nghiệp về SCYK.

4. BÀN LUẬN

4.1. Kiến thức, thái độ của đối tượng nghiên cứu về sự cố y khoa

Nghiên cứu này cho biết tỷ lệ ĐTNC có kiến thức tốt về SCYK chiếm 79,2%. Nghiên cứu trước đây ở Việt Nam mặc dù bộ câu hỏi đánh giá kiến thức về SCYK không hoàn toàn giống với chúng tôi, tuy nhiên có nhiều nội dung tương đồng đều cho kết quả thấp hơn nghiên cứu chúng tôi. Nghiên cứu của tác giả Nguyễn Thị Thanh Hương năm 2016 báo cáo tỷ lệ điều dưỡng có kiến thức tốt về SCKY 22,3% [4].

Với các nội dung câu hỏi của phần kiến thức về SCYK kết quả cho thấy phần lớn ĐTNC trả lời đúng hầu hết các nội dung. Có 72,5% người được hỏi trả lời đúng mục đích việc phòng ngừa SCYK trên cơ sở nhận diện, báo cáo, phân tích, tìm nguyên nhân nhằm nâng cao chất lượng dịch vụ khám chữa bệnh và an toàn người bệnh. Kết quả này thấp hơn nghiên cứu của tác giả Kaldjian và cộng sự năm 2008 trên 338 bác sỹ nội trú cho thấy hầu hết đồng ý báo cáo sự cố để cải thiện chất lượng chăm sóc bệnh

nhân trong tương lai chiếm tỉ lệ (84,3%) [9]. Những nội dung ít được trả lời đúng là “Định nghĩa SCYK” (57,7%) và “Báo cáo SCYK” (53%). Không biết “khái niệm sự cố y khoa” có khả năng làm cho ĐTNC không nhận ra sự cố đang gặp phải gọi là SCYK.

Hầu hết ĐTNC đồng tình về việc đẩy mạnh công tác phòng ngừa SCYK, có 78,5% ĐTNC có thái độ tốt về SCYK. So sánh kết quả này cao hơn nghiên cứu của tác giả Nguyễn Thị Thanh Hương với tỷ lệ nhân viên y tế có thái độ tốt về SCYK chỉ chiếm 25,4% [4].

Trong tất cả nội dung để đánh giá thái độ SCYK, có 91,9% ĐTNC đồng ý “CBYT phải nhận thức được những nguy cơ lâm sàng có thể gây ra sự cố y khoa trong chăm sóc người bệnh là điều quan trọng nhất”; 86,6% đồng ý rằng “Hầu hết các SCYK đều có thể phòng tránh được”; 93,3% cho rằng “Hầu hết các SCYK đều có thể phòng tránh được”. Mặc dù chỉ 5,4% số ĐTNC tỏ thái độ không ủng hộ với nội dung “Đánh giá định kỳ kỹ năng chuyên môn của CBYT là việc làm cần thiết để giảm đi sự cố y khoa” nhưng đây là những nội dung có tỷ lệ không đồng ý cao nhất. Kết quả này cho thấy thái độ về SCYK ở CBYT được nghiên cứu tốt hơn một nghiên cứu của tác giả Seyda Seren Intepeler năm 2015 về “Các yếu tố ảnh hưởng đến thái độ của nhân viên y tế đối với các sự cố y khoa tại bệnh viện công lập ở Thổ Nhĩ Kỳ” với 58,7% nhân viên y tế cho rằng SCYK phát sinh do nhân viên y tế không nhận thức được những nguy cơ lâm sàng, 86% đồng ý với việc tất cả các SCYK cần thiết phải được báo cáo, 76,7% đồng ý với việc hầu hết các SCYK có thể ngăn ngừa [10].

4.2. Một số yếu tố liên quan đến kiến thức, thái độ của đối tượng nghiên cứu về sự cố y khoa

Trong nghiên cứu này chúng tôi nhận thấy rằng trình độ học vấn càng cao, tỷ lệ kiến thức tốt càng nhiều ($p < 0,05$). Điều này phù hợp với đặc điểm đào tạo theo các cấp độ của trình độ học vấn khác nhau,

ở các cấp học càng cao, yêu cầu về kiến thức và kỹ năng đa dạng và phong phú hơn các trình độ đào tạo thấp hơn. Những người từng được tham gia các khóa đào tạo phòng ngừa SCYK có kiến thức về SCYK tốt cao hơn những người không được đào tạo ($p < 0,05$). Mỗi liên quan này có thể dễ dàng nhận thấy được khi mà những khóa đào tạo về SCYK liên tục cập nhật các kiến thức mới, các kinh nghiệm mới của cán bộ giảng dạy cho những người tham gia. ĐTNCC thường xuyên được nhân viên giám sát kiểm tra, giám sát làm tăng nhận thức của ĐTNCC về SCYK ($p < 0,05$).

Nghiên cứu của tác giả Nguyễn Thị Thanh Hương cũng báo cáo mối liên quan giữa kiến thức về SCYK đến công tác giám sát ($p = 0,020$) và tập huấn an toàn người bệnh/giảm thiểu sai sót ($p = 0,002$). Cụ thể Điều dưỡng đánh giá hoạt động giám sát chưa tốt có nguy cơ có kiến thức SCYK không đạt cao nhất (91,3%) và những người không được tập huấn có kiến thức không đạt cao hơn những người được tập huấn 90,7%. Bên cạnh đó, tác giả còn ghi nhận có mối liên quan giữa kiến thức về SCYK đến môi trường làm việc đảm bảo an toàn cho bệnh nhân [4]. Qua phân tích kết quả, chúng tôi nhận thấy có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê giữa thu nhập từ bệnh viện của các ĐTNCC đến thái độ về SCYK ($p < 0,05$).

Có mối liên quan có ý nghĩa thống kê giữa yếu tố từng được tham gia các khóa đào tạo về SCYK, trao đổi, phản hồi với đồng nghiệp về SCYK đến

thái độ của ĐTNCC về SCYK. Trong nghiên cứu của tác giả Nguyễn Thị Thanh Hương cũng tìm thấy mối liên quan giữa thái độ về SCYK với hỗ trợ chuyên môn từ đồng nghiệp ($p = 0,011$). Nhóm đối tượng không nhận được sự hỗ trợ chuyên môn từ đồng nghiệp có thái độ không đạt cao gấp 1,3 lần so với nhóm có được nhận sự hỗ trợ chuyên môn từ đồng nghiệp [4]. Tác giả Seyda Seren Intepeler về “Các yếu tố ảnh hưởng đến thái độ của nhân viên y tế đối với các sự cố y khoa tại bệnh viện công lập ở Thổ Nhĩ Kỳ” vào năm 2015 cũng đã nhận thấy có mối liên quan giữa thái độ về SCYK đến đào tạo về SCYK ($p = 0,007$) [10].

5. KẾT LUẬN

Qua nghiên cứu 149 điều dưỡng và hộ sinh về kiến thức, thái độ về sự cố y khoa tại các khoa lâm sàng Bệnh viện Trường Đại học Y - Dược Huế năm 2019, chúng tôi rút ra được một số kết luận sau:

1. Tỷ lệ ĐTNCC có kiến thức tốt về SCYK là 79,2% và 78,5% ĐTNCC có thái độ tốt về SCYK.
2. Có mối liên quan giữa kiến thức về SCYK của ĐTNCC và trình độ học vấn, từng được tham gia các khóa đào tạo về phòng ngừa SCYK, tần suất kiểm tra, giám sát của nhân viên giám sát...
3. Có mối liên quan giữa thái độ về SCYK của ĐTNCC và thu nhập từ bệnh viện, từng được tham gia các khóa đào tạo về phòng ngừa SCYK, trao đổi, phản hồi với đồng nghiệp về SCYK.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Y tế (2014), *Tài liệu đào tạo liên tục an toàn người bệnh*, Nhà xuất bản Y học.
2. Bộ Y tế (2016), Quyết định số 4939/QĐ-BYT ngày 15 tháng 9 năm 2016 Phê duyệt kế hoạch triển khai đề án đo lường sự hài lòng của người dân đối với dịch vụ y tế công giai đoạn 2016-2020.
3. Bộ Y tế (2018), Thông tư số 43/2018/TT-BYT về hướng dẫn phòng ngừa sự cố y khoa trong cơ sở khám bệnh, chữa bệnh.
4. Nguyễn Thị Thanh Hương (2016), “Khảo sát thái độ, kiến thức đối với sự cố y khoa không mong muốn của điều dưỡng, hộ sinh tại Bệnh viện đa khoa Trung ương Thái Nguyên năm 2016”
5. Phạm Đức Mục (2010), “Giảm thiểu sự cố y khoa trong chăm sóc người bệnh”, *Chủ tịch Hội Điều dưỡng Việt Nam*
6. Bayazidi S, Zarezadeh Y, Zamanzadeh V, Parvan K. (2012), Medication error reporting rate and its barriers

- and facilitators among nurse, *J Caring Sci* 2012; 1:231–6.
7. Errors in Health Care: A Leading Cause of Death and Injury (2000), *Institute of Medicine (US) Committee on Quality of Health Care in America*.
8. Garbutt J, Brownstein D.R, KleinE.J, et al. (2007), Reporting and disclosing medical errors: pediatricians' attitudes and behaviors, *Arch Pediatr Adolesc Med*, 2007, vol. 161 (pg. 179-85)
9. Kaldjian LC, Jones EW, et al. (2008), Reporting medical errors to improve patient safety: a survey of physicians in teaching hospitals, *Archives of internal Medicine*, 168 (1): 40-6
10. Seyda Seren Intepeler (2015), Factors Affecting the Attitudes of Health Care Professionals toward Medical Errors in a Public Hospital in Turkey, *International Journal of Caring Sciences* September-December 2015 Volume 8, Page 647
11. WHO (2011), Patient Safety curriculum guide, Multi-professional Edition.